

4. Tilastotoimisto

Tilastotoimiston toimintakertomus v:lfa 1946 oli seuraavan sisältöinen:

Toimiston henkilökunta. Kaupunginhallituksen kehoitettua kaupungin lauta- ja johtokuntia ottamaan harkittavakseen olivatko tilapäisen työvoiman tililtä kolme vuotta kauemmin palkattujen viranhaltijain hoitamat virat pysyvän tarpeen vaatimat sekä asian niin ollen tekemään kaupunginhallitukselle esityksen niiden muuttamisesta sääntöpalkkaisiksi, tilastotoimisto ehdotti, että yksi ylimääräinen toimistoapulaisenvirka muutettaisiin sääntöpalkkaiseksi ja sijoitettaisiin 41 palkkaluokkaan. Kaupunginvaltuusto teki sittemmin sen mukaisen päätöksen.

Kun kaupungin historian kirjoittaminen jälleen oli tullut ajankohtaiseksi, toimisto katsoi, että sodan syttyessä keskeytyneitä töitä kaupungin historiaa valaisevan ja varsinkin sen demograafisia oloja kuvaavan tilaston aikaansaamiseksi olisi jatkettava. Toimisto ehdotti sen vuoksi, että apulaisaktuaari K.-E. Forsberg määrättäisiin ylimääräiseksi aktuaariksi lokakuun 1 p:stä 1946 enintään v:n 1947 loppuun. Tähän ehdotukseen kaupunginhallitus suostui. Toimisto julisti apulaisaktuaarinviran sijaisuuden haettavaksi, mutta koska päteviä hakijoita ei ilmaantunut, virka jäi tällöin ilman hoitajaa apulaisaktuaari Forsbergin edelleen hoitaessa myös sen haltijalle kuuluvat tehtävät, jolloin hän ei voinut kokonaan antautua uusiin tehtäviinsä.

Satamalaitoksen tavaramerkitsijä K. Hj. Tuominen, joka v:n 1945 alusta lukien oli siirretty tilastotoimistoon, koska hän ei sodassa saamansa jalkavamman takia voinut hoitaa entisiä tehtäviään, ja määrätty toimiston tilapäiseksi apulaisvahtimestariksi, jonka palkka edelleen suoritettiin satamalaitoksen varoista, siirrettiin maaliskuun 1 p:stä tilastotoimiston palkattavaksi ylimääräiseksi apulaisvahtimestariksi. Toimiston sittemmin tekemän ehdotuksen viran muuttamisesta sääntöpalkkaiseksi kaupunginhallitus epäsi.

Kaupunginvaltuuston päätettyä, että toinen toimiston kahdesta ylimääräisestä toimistoapulaisenvirasta oli muutettava sääntöpalkkaiseksi, kaupunginhallitus oikeutti toimiston merkittämään v:n 1947 talousarvioehdotukseensa varat uuden tilapäisen toimistoapulaisen palkkaamista varten.

Kaupunginhallituksen kehoitettua kaupungin viranomaisia lähettämään sille ehdotukset viranhaltijain palkkauksessa ilmenneiden epäkohtien poistamisesta tilastotoimisto ehdotti, että apulaisaktuaarien virat siirrettäisiin 31 palkkaluokasta 26 palkkaluokkaan, että kirjaston- ja arkistonhoitajan virka siirrettäisiin 33 palkkaluokasta samoin 26 palkkaluokkaan ja että yksi toimistoapulaisenvirka siirrettäisiin 39 palkkaluokasta 37 palkkaluokkaan. Asiaa ei kuitenkaan ratkaistu vuoden varrella.

Kertomusvuoden aikana kuolivat toimistoapulaiset E. M. J. Mielonen ja T. I. H. Jauhiainen, edellinen elokuun 11 p:nä ja jälkimmäinen elokuun 27 p:nä. Eron saivat toimistoapulaiset B. O. W. Koskio huhtikuun 1 p:stä ja B. M. Kurtén joulukuun 16 p:stä lukien.

Kahteen avoimeksi tulleeseen 39 palkkaluokan toimistoapulaisenvirkaan valittiin 41 palkkaluokan toimistoapulainen T. M. Heimo kesäkuun 1 p:stä ja rouva A. V. Jäppinen kesäkuun 25 p:stä lukien sekä edellisen tilalle ylimääräinen toimistoapulainen G. L. Holmqvist kesäkuun 1 p:stä lukien. Sittemmin valittiin kolmeen avoimeksi tulleeseen ja yhteen seuraavan vuoden alusta perustettuun toimistoapulaisenvirkaan seuraavat henkilöt: 39 palkkaluokan virkoihin neidit S. M. Asteljoki ja A. Railio sekä 41 palkkaluokan virkoihin rouva K. Bergh ja neiti A. Salola, joista viimeksi mainittu kuitenkin sittemmin kieltäytyi vastaanottamasta tointa.

Ylimääräisinä toimistoapulaisina toimivat vuoden aikana seuraavat henkilöt: neiti

G. L. Holmqvist kesäkuun 1 p:ään, jolloin siirtyi sääntöpalkkaiseen virkaan, neiti A. R. Modig helmikuun 1 p:stä lukien ja rouva K. Holmberg toukokuun 1 p:stä lukien, hoitaen kuitenkin enimmäkseen sääntöpalkkaisten virkojen sijaisuuksia. Kuukausipalkalla laskua vastaan olivat eri aikoina mm. neidit A. Metsäaho, K. Palomäki ja W. Thesleff sekä rouva E. Wallinmaa.

Avoimna olevia toimistoapulaisenvirkoja hoitivat: 39 palkkaluokan virkoja ylimääräinen toimistoapulainen B. M. Kurtén tammi- ja helmikuussa sekä toimistoapulainen T. M. Heimo maalis-toukokuun aikana, sijaisenaan rouva E. Wallinmaa; toimistoapulainen S. S. Rainio huhtikuun 1 p:n ja kesäkuun 24 p:n välisenä aikana, sijaisenaan ylimääräinen toimistoapulainen A. Modig ja entinen toimistoapulainen B. O. W. Koskio elokuun 16 p:n ja joulukuun 31 p:n välisenä aikana; sekä 41 palkkaluokan virkoja: ylimääräinen toimistoapulainen G. L. Holmqvist tammikuussa ja ylimääräinen toimistoapulainen A. Modig syyskuun 1 p:n ja joulukuun 31 p:n välisenä aikana.

Sairaslomaa nauttivat: aktuaari J. R. Torppa joulukuun 22 p:stä 28 p:ään ilman sijaista; toimistoapulaiset E. H. E. Särkisilta marraskuun 14 p:stä joulukuun 13 p:ään sijaisenaan toimistoapulainen H. M. Suolahti, jonka virkaa hoiti toimistoapulainen L. E. Ruotsalainen sekä tämän virkaa toimistoapulainen M. S. Bruun; toimistoapulainen G. Fontell helmikuun 15 p:stä maaliskuun 21 p:ään, sijaisenaan toimistoapulainen M. S. Bruun, jonka virkaa hoiti ylimääräinen toimistoapulainen A. Modig; toimistoapulainen E. M. N. Inberg tammikuun 16 p:stä 23 p:ään ilman sijaista; toimistoapulainen B. O. W. Koskio helmikuussa samoin ilman sijaista; toimistoapulainen A.-M. Erwe tammikuun 15 p:stä 24 p:ään ilman sijaista; toimistoapulainen L. O. Arjomaa heinäkuun 11 p:stä elokuun 10 p:ään ilman sijaista; toimistoapulainen A. D. Grönroos tammikuun 18 p:stä maaliskuun 9 p:ään, sijaisenaan ylimääräinen toimistoapulainen G. L. Holmqvist; toimistoapulainen T. I. H. Jauhiainen heinäkuun 17 p:stä lukien kuolemaansa saakka, sijaisenaan ylimääräinen toimistoapulainen A. Modig; ylimääräinen toimistoapulainen G. L. Holmqvist lokakuun 1 p:stä joulukuun 31 p:ään, sijaisenaan marras- ja joulukuussa rouva K. Bergh; apulaisvahtimestari O. E. Pettersson syyskuun 19 p:stä lokakuun 3 p:ään sekä ylimääräinen apulaisvahtimestari K. Hj. Tuominen lokakuun 14 p:stä 26 p:ään.

Synnytyslomaa nauttivat aktuaari A. Kytömaa heinäkuun 11 p:stä lokakuun 2 p:ään jolloin hänen virkaansa hoiti aktuaari V. Kuhlefeldt sekä tämän virkaa apulaisaktuaari K.-E. Forsberg ja tämän virkaa kirjaston- ja arkistonhoitaja Å. J. Saxén oman virkansa ohella; toimistoapulainen A.-M. Erwe huhtikuun 23 p:stä heinäkuun 15 p:ään, sijaisenaan toimistoapulainen A. D. Grönroos, jonka virkaa hoiti ylimääräinen toimistoapulainen G. L. Holmqvist toukokuun 31 p:ään saakka sekä sen jälkeen rouva E. Wallinmaa; toimistoapulainen L. Arjomaa joulukuun 6 p:stä lukien, sijaisenaan oman virkansa ohella toimistoapulainen A. D. Grönroos; ylimääräinen toimistoapulainen K. Holmberg lokakuun 14 p:stä joulukuun 28 p:ään sijaisenaan rouva E. Wallinmaa.

Toimistoapulainen S. S. Rainio, joka oli valittu virkaansa tammikuun 1 p:stä lukien, sai virkavapautta tammi- ja helmikuun ajaksi, voidakseen hoitaa Oulunkylän kunnan tilinpäätöstitä; hänen sijaisenaan toimi rouva E. Wallinmaa.

Toimistoapulainen H. H. Sundholm sai oikeuden asua kaupungin ulkopuolella Järvenpäässä v:n 1947 loppuun saakka.

Tilastotoimiston käteiskassan hoitajaksi edesmenneen toimistoapulaisen E. M. J. Mielosen tilalle kaupunginhallitus määräsi toimistoapulaisen A. H. Ikosen, jonka varmieheksi tuli toimistoapulainen S. S. Rainio.

Tukholmassa elokuun 16—17 p:nä pidettyyn pohjoismaiseen tilastokokoukseen osallistui toimistopäällikkö O. Bruun, jolle kaupunginhallitus matka-avustuksena myönsi todellisia matkakustannuksia vastaavan erän sekä kaupungin Tukholman tasaustililtä saadun 30 kruunun vasta-arvon.

Toimiston huoneisto. Huoneenvuokralautakunta päätti tammikuun 7 p:nä, että toimiston huoneistosta kaksi huonetta, niiden välinen pimeä arkistohuone ja eteinen oli luovutettava vuokrattavaksi. Asiasta valitettiin vuokrantarkastuslautakunnalle, joka palautti sen huoneenvuokralautakunnalle, jonka maaliskuun 26 p:nä tekemän päätöksen mukaan tilastotoimisto sai pitää arkistohuoneen hallussaan, ehdolla, että ainoastaan arkistinhoitajalla oli pääsy sinne. Huoneet oli talonomistajan toimesta eristettävä.

Menetettyään täten kaksi, vaikkakin pientä työhuonetta, toimisto katsoi, että eräs sille jäävä suuri huone oli jaettava siten, että siitä ensin erotettaisiin käytävä ja jäljelle

jäävä osa jaettaisiin kahteen huoneeseen. Tätä tarkoittavaan ehdotukseen kaupunginhallitus suostui myöntäen samalla töiden suorittamiseksi 39 000 mk. Toukokuussa uusi järjestely oli valmis. Tilastotoimistolle jäävän huoneiston vuokran määrääminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Julkaisuutoiminta. Toimintavuoden aikana tilastotoimisto julkaisi seuraavat 11 teosta:

Toukokuun	27 p:nä	Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 35. 1944/45. XVI+485 s.
Kesäkuun	19 »	Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 19. 1946. XVI+461 s.
»	19 »	Kommunalkalender för Helsingfors stad. 19. 1946. XVI+460 s.
Heinäkuun	19 »	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 55. 1942. Edellinen osa. IV+230 s.
»	23 »	Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveysten- ja sairaanhoito. 28. 1943. Edellinen osa. IV+141 s.
»	27 »	Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 23. 1945. XXXIX+350 s.
»	27 »	Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 23. 1945. XXXIX+350 s.
Lokakuun	8 »	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 56. 1943. Edellinen osa. IV+219 s.
Joulukuun	2 »	Helsingfors stads statistik. VI. Undervisningsväsen. 14. 1942/43. V+96+28 s.
»	19 »	Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveysten- ja sairaanhoito. 24—26. 1939—41. Jälkimmäinen osa. IV+60+106 s.
»	19 »	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta 56. 1943. Jälkimmäinen osa. III+297 s.

Kirjapainoissa vallitsevat olot viivästyttivät kertomusvuonna julkaisujen painattamistöitä. Kunnalliskalenteri saatiin tosin kohtuulliseksi katsottavassa ajassa valmiiksi ennen juhannusta, mutta esim. tilastollinen vuosikirja, jonka latomistyöt alkoivat jo kesällä 1945 saatiin julkisuuteen vasta keväällä, ja vaikka seuraavan vuosikerran (1946/47) ensimmäiset käsikirjoitukset lähetettiin painoon kesällä, sujuivat työt painossa niin hitaasti, että sekin vuosikerta tulee ilmestymään myöhäiskevällä 1947. Kun latomistyöt kestävät lähes 12 kuukautta, on ilmeistä, että aluksi ladotuissa taulukoissa olevat tiedot julkaisun ilmestyessä jo ovat vanhentuneet. Jos kerran ladottua taulukkoa täydennettäisiin sen mukaan kuin uusia tietoja saadaan, vuosikirjaa ei koskaan saataisi valmiiksi.

Muuttaen v. 1933 tekemäänsä päätöstä kaupunginhallitus päätti, että tilastotoimiston on laadittava kunnallista asetuskokoelmaa varten tarvittavat ruotsinkieliset tekstit ja esitettävä ne asianomaisten laitosten viranhaltijain hyväksyttäväksi, kuitenkin siten, että yleisön tietoon saatettavien säännösten ja määräysten ruotsintamisesta on asianomaisen laitoksen pidettävä huolta. Näin ollen tilastotoimiston tulee vastedes vastata miltei kaikkien asetuskokoelmaan otettavien kaupunginhallituksen ja kunnallisten lautakuntien päätösten ruotsinkielisestä tekstistä.

Eripainoksia otettiin seuraavista asetuskokoelmassa julkaistuista asetuksista: Helsingin kaupungin rakennusjärjestyksestä 2 750+1 000 kpl, kuorma-ajuritaksasta 900 kpl, pika-ajuritaksasta 200 kpl, rakennusjärjestyksestä Oulunkylän ja Pakilan rakennussuunnitelmalla järjestetyille alueille 250 kpl, rakennusjärjestyksestä Pukinmäen rakennussuunnitelmalla järjestetyille alueille 200 kpl, muutoksista taksaan Helsingin kaupungin kunnallissairaaloissa suoritettavista hoitomaksuista 500 kpl, sekä paloturvallisuusmääräyksistä Helsingin kaupungissa olevia autosuojia varten 500 kpl. Uusia painoksia otettiin seuraavista asetuksista: Kaupungin viranhaltijain eläkesäännöstä 1 000 kpl, kaupungin työntekijäin eläkesäännöstä 2 000 kpl sekä kaupungin virkasäännöstä 1 500 kpl.

Kauppatilaston supistaminen. Kaupunginhallitus asetti komitean harkitsemaan mahdollisuuksia aikaansaada säästöä kaupungin painatus- ja monistustöissä ja valitsi mm. tilastotoimiston toimistopäällikön sen jäseneksi. Komitea mm. tarkasti kaupungin julkaisuja ja katsoi ¹⁾ tällöin, ettei tilastotoimiston toimittamia julkaisuja yleensä voitu supistaa. Poikkeuksen muodosti kuitenkin Ulkomaan kauppa ja merenkulku niminen sarja-

¹⁾ Kvstön pain. asiakirj. n:o 16.

teos, jossa tuontia ja vientiä koskevissa päätaulukkoissa annettiin tietoja kustakin virallisen kauppatilaston nimikkeestä erikseen. Koska virallinen nimikkeistö oli paisunut kovin pitkäksi ja lisäksi voitiin olla sitä mieltä, ettei ollut välttämätöntä julkaista näin yksityiskohtaisesti eriteltyä paikallista tilastoa, komitea katsoi, että kyseisiä päätaulukkoja voitiin lyhentää siten, että esim. vain tavararyhmiä koskevat numerot painettaisiin. Siihen nähden, että kaupunki v. 1941 Helsingin kauppavaltuutettujen toivomuksesta otti tämän julkaisun haltuunsa, jotta tullitariffin mukainen eritelty tilasto kaupungin kauppavaihdosta voitaisiin edelleen julkaista, koska tehtävä oli käynyt Helsingin kauppaseuralle ylivoimaiseksi, komitea kuitenkin ehdotti, että olisi tiedusteltava Helsingin kauppakamarin mielipidettä asiasta ennenkuin lopullinen päätös tehtiin. Kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyi kaupunginhallituksen ehdottaman ponnen, jonka mukaan ulkomaan kauppaa ja merenkulkua koskevassa julkaisussa oli tehtävä komitean ehdottamat supistukset, kuitenkin sen jälkeen kun Helsingin kauppakamari oli antanut lausuntonsa ehdotuksesta. Lausuntoa ei vuoden aikana saatu.

Tietojen ja selvitysten antaminen viranomaisille ja yksityisille. Kuten aikaisempinakin vuosina tilastotoimisto sai kuukausittain sosiaaliministeriön sosiaaliselta tutkimustoimistolta tietoja elintarvikkeiden hinnoista ja elinkustannusindeksistä, joista lähetettiin jäljennökset niitä haluaville kunnallisille elimille. Tilastoa laivaliikenteestä laadittiin kuukausittain käyttämällä satamaliikennetoimiston päiväkirjoja ja tiedot lähetettiin satamaviranomaisille sekä Brysselissä olevalle Institut international de Commerce nimiselle laitokselle. Huolto- ja lastensuojelulautakunnille lähetettiin niiden vuosikertomuksia varten tarvittavat, huolto- ja lastensuojeluvirastoissa täytetyistä avustettujen henkilökorsteista saadut tilastotiedot yhteiskunnallista huoltoa v. 1945 saaneista henkilöistä ja lastensuojelulautakunnan valvonnan alaisista lapsista sekä irtolaisista ja alkoholisteista. Samalle toimistolle lähetettiin neljännesvuosittain tietoja rakennustoiminnasta kaupungissa sekä v:ltä 1945 myös vastaavat tiedot niistä kaupungin ulkopuolella olevista alueista, jotka olivat kaupungin rakennustarkastajan valvonnan alaisina. Kansakoulujen tarkastajille annettiin toimiston keräämiä kansakouluoppilaita koskevia tilastotietoja kouluhallitukselle ja tilastolliselle päätoimistolle lähetettäväksi. Uudenmaan lääninhallitukselle toimitettiin eräitä sen vuosikertomusta varten tarvittavia tilastotaulukkoja, Vakuutusyhtiö Pohjolalle tietoja tapaturman varalta vakuutettujen työntekijäin lukumäärästä ja heidän työansioistaan sekä Tukholman kaupungin tilastokonttorille Helsinkiä koskevat tiedot Pohjoismaiden suurkaupunkien yhteistä, näiden tilastollisissa vuosikirjoissa julkaistavaa tilastoa varten. Tilastolliselle päätoimistolle lähetettiin tavanmukainen kaupungin raha-asioita v. 1945 koskeva tilasto sekä lisäksi alueliitoksen johdosta lakkautettujen Oulunkylän, Kulosaaren ja Haagan raha-asioita samana vuonna koskevat tilastot, joista Kulosaarta koskeva tilasto laadittiin toimiston toimesta, kun sitä vastoin Oulunkylän ja Haagan tilastot laadittiin näiden kuntien tilinpäätösten yhteydessä samoin kuin Huopalahden kunnan suoraan päätoimistoon lähetetty finanssitalastokin. Edelleen lähetettiin tilastolliselle päätoimistolle tilastotoimiston keräämät tilastotiedot yleishyödyllisistä rahastoista v. 1945. Valtiokalenterin toimitukselle lähetettiin luettelo siihen otettavista kaupungin virastoista ja niiden viranhaltijoista.

Kaupunginkanslian kehoituksesta tilastotoimisto laati laskelmat, jotka osoittivat eräiden sekä Helsingin että muutamien maaseutukaupunkien viranhaltijain reaalipalkkojen kehityksen v:n 1931 jälkeen sekä näiden viranhaltijoiden palkkatuloistaan suoritettavat tuloverot valtiolle ja kunnalle.

Mikkelin kaupunginhallitus oli tiedustellut miten v. 1842 vahvistetun tonttiäyritäksen arvoja voitaisiin muuntaa nykyajan marka-arvoiksi. Tilastotoimisto selitti vastauksessaan missä määrin Suomen rahan arvo ajanjaksona 1842—1946 oli muuttunut ja miten voitiin laskea se markkamäärä, joka vastaisi v:n 1842 hintatasoa.

Tampereen kaupunginaktuaarille lähetettiin hänen pyytämänsä tiedot kaupungin muuttotilastoa laadittaessa noudatetusta menetelmästä.

Edelleen lähetettiin valtion teknilliselle keskuskirjastokomitealle tietoja toimiston kirjastosta, Etelä-Afrikassa sijaitsevalle Johannesburgin kaupungille tietoja kaupungin yhteiskunnallisen huollon järjestelystä sekä lukuisille virastoille, laitoksille ja yksityisille henkilöille niiden pyytämiä tilastotietoja ja selvityksiä.

Huoneenvuokralautakuntien tilasto. Alueliitoksen jälkeen kaupunki oli jaettu neljään huoneenvuokralautakuntapiiriin, josta kustakin laadittiin erillinen tilasto. Tällöin toi-

sesta piiristä toiseen muuttava tuli tilastossa esiintymään kaupunkiin tulokkaana, vaikka oli kysymys vain kaupungin sisäisestä muuttoliikkeestä. Tämän epäkohdan poistamiseksi tilastotoimisto ehdotti, että asumisluvan saaneet tilastoa laadittaessa jaettaisiin toisessa Helsingin piirissä asuviin ja muualta tulleihin. Samalla toimisto huomautti, että opiskelijat saivat asumisluvan ainoastaan määräajaksi, joten heidän tuli hankkia uusi asumislupa kunkin lukukauden alussa. Tilasto kaupungissa asumisluvan saaneista tuli tällöin harhaanjohtavaksi eikä osoittanut kaupunkiin muuttaneiden todellista lukua. Vaikka tilastossa oli tietoja asumisluvan saaneiden opiskelijain luvusta, joten se voitiin vähentää muuttaneiden kokonaisluvusta ja koska uusittuja asumislupia annettiin muillekin henkilöille kuin opiskelijoille, toimisto ehdotti, että asumisluvat jaettaisiin uusiin ja uusittuihin.

Liitosalueen väestötilasto. Helsingin väestöä koskevat tiedot perustuvat papiston ja siviilirekisterinhoitajan tilastoon kirkonkirjoissa ja siviilirekisterissä v:n 1940 lopussa olleista henkilöistä sekä seuraavien vuosien tietoihin syntyneistä kuolleista ja muuttaneista. Näiden tietojen avulla on mm. voitu laskea väestön ikäryhmitys kunakin vuonna. Alueliitoksen kautta kaupunkiin liitettyllä alueella asuvat henkilöt tulivat kaupungin asukkaiksi. Jotta kaupungin väestötilastoa voitaisiin jatkuvasti hoitaa entiseen tapaan, oli välttämätöntä hankkia tietoja liitosalueen väestön suuruudesta ja ikäryhmityksestä v:n 1945 päättyessä. Toimisto saikin nämä tiedot Oulunkylän, Huopalahden ja Kuloosaaren seurakuntien papistolta ja vastaavien alueiden siviilirekisterien hoitajilta; nämä seurakuntien alueet joutuivat kokonaan kaupungin rajojen sisäpuolelle. Helsingin maaseurakunnan alue sitä vastoin jaettiin alueliitoksen kautta kahteen osaan, joilla oli yhteiset kirkonkirjat. Seurakunnan kirkkoherra rovasti O. Weckström laati kuitenkin omaamiensa tietojen nojalla luettelon kaupunkiin siirretyllä seurakunnan alueella asuvista henkilöistä ja lupasi myös seuraavilta vuosilta antaa tiedot syntyneistä, kuolleista ja muuttaneista erikseen kaupunkiin ja maalaiskuntaan kuuluvilta seurakunnan osilta sekä vielä ilmoittaa muutot toisesta osasta toiseen mikäli tietoja niistä saadaan. Täten kaupungin väestötilasto voidaan ulottaa koko uuden kaupunkialueen käsittäväksi. V. 1951, jolloin kirkonkirjat tavanmukaisessa järjestyksessä on uusittava, on ne asetusten mukaisesti kirjoitettava erikseen kaupungin ja maalaiskunnan osalta, jolloin taasen saadaan luotettava perusta väestötiedoille.

Verotilasto. V. 1945 oli v:n 1943 tuloista valtion tulo- ja omaisuusverotuksessa verotetuista siirretty tietoja reikäkortteihin, jotka tehdyn sopimuksen mukaan oli lähetetty tilastolliseen päätoimistoon käsiteltäviksi. Siellä vallinneen työruuhkan vuoksi työtaulukot saatiin valmiiksi vasta kesäkuussa, joten varsinaiset julkaistaviksi tarkoitetut taulukot voitiin laatia vasta syksyllä. Ne julkaistaan v. 1947 ilmestyvässä v:n 1946/47 tilastollisessa vuosikirjassa.

V:n 1945/46 vaihteessa ryhdyttiin laatimaan tilastoa v:n 1944 tuloista kunnallisverotuksessa verotetuista, jolloin myös laadittiin vastaava tilasto liitosalueen kuntien kunnallisverotuksesta. Työ kesti miltei koko vuoden; reikäkortit käsiteltiin Oy. Watsonin tilastokoneissa.

Syksyllä sovittiin tilastollisen päätoimiston kanssa v:n 1945 tuloista valtion verotuksessa verotettuja koskevasta yhteisestä tilastosta. Tällöin katsottiin, että työ vastedes oli suoritettava päätoimiston johdolla ja sen henkilökunnan toimesta. Tilastotoimisto sitoutui maksamaan reikäkorttien lävistäjien palkat enintään 16 kuukauden ajalta; lävistäjäksi siirtyi tällöin päätoimiston palvelukseen rouva E. Wallinmaa. Päätoimiston tulisi kustantaa perforoimistyö mikäli se kesti kauemmin kuin 16 kuukautta sekä huolehtia tarkastuksesta, tabuloinnista ja taulukkojen laatimisesta; tilastotoimistolle oli annettava sen tarvitsemat taulukot. Päätoimisto ryhtyi työhön vuoden lopussa, mutta aikaisempi suunnitelma muuttui sikäli, että ainoastaan määräraosa verotetuista oli otettava käsittelyn alaiseksi.

Koska veroluetteloita ei enää käytetty verotusvalmisteluvirastossa eikä niiden tilalle käytäntöön otettuja kortistoja voitu saada tilastotoimistoon reikäkorttien lävistämistä varten, oli lävistämistyöt suoritettava verotusvalmisteluviraston talossa, Pohj. Hesperiankadun varrella olevassa ent. suojeluskuntatalossa. Siellä käytettävissä oleva sähkövoima saatiin kuitenkin vaihtovirtana kun sitä vastoin toimiston lävistykoneet käyttivät tasavirtaa. Toimiston täytyi sen vuoksi hankkia tasasuuntaaja, joka saatiin 10 187 mk:n hintaan, minkä erän kaupunginhallitus myönsi yleisestä kalustomäärärahasta.

Hedelmällisyystutkimus. Edellisenä vuonna aloitettua ja osaksi virastovaratyöntekijän avulla suoritettua v:n 1926, 1929 ja 1932 hedelmällisyyttä koskevaa tutkimusta jatkettiin kertomusvuoden aikana toimiston vakinaisella työvoimalla. V:n 1929 ja 1932 tiedot lävistettiin reikäkortteihin ja kaikkien vuosien kortit käsiteltiin Oy. Watsonin (International Business Machines Companyn) tilastokoneissa. Apulaisaktuaari K.-E. Forsberg on tutkimuksen tuloksista kirjoittanut kirjoituksen, joka v. 1947 tullaan painattamaan aikakauskirjassa *Ekonomiska samfundets tidskrift*.

Kunnallisten viranomaisten vuosikertomukset. Yleisten töiden lautakunta oli v. 1945 ehdottanut, että kaupunginhallitus ryhtyisi toimenpiteisiin kunnallisissa vuosikertomuksissa vallitsevan suuren kirjavuuden poistamiseksi ja kertomuksien yhdenmukaistamiseksi. Tilastotoimisto esitti siltä pyydetystä lausunnossa eräitä kyseisistä kertomuksista sekä huomautti mm., että lauta- ja johtokuntien kertomusten tulisi eräin poikkeuksin olla täydelliset, ts. selostaa kaikki niiden käsittelemät ja lopullisesti ratkaistut asiat, jolloin saataisiin aikaan luotettava ja kätevä hakuteos; että selostuksiin olisi otettava yksinomaan päätökset ilman asioiden esivaiheita ja perusteluja ellei siihen ole erikoisia syitä; että lauta- ja johtokuntien kaupunginhallitukselle ja muille kunnallisille viranomaisille annetuista lausunnoista olisi vuosikertomuksiin otettava ainakin luettelo; että kaikki tiedot virastojen ja laitosten henkilökunnasta (vaalit, eroamiset, virkavapaudet, sijaaisuudet yms.) olisi keskitettävä näiden vuosikertomuksiin ja siis jätettävä pois muiden näitä asioita käsittelevien viranomaisten kertomuksista; että virastojen ja laitosten vuosikertomuksiin olisi otettava tarkka ja asiallinen, mutta samalla liiallista sanavuolautta karttava selostus vuoden varrella suoritetuista töistä ja että siten laadittuna yhtenäisen kuvan luominen viraston tai laitoksen kehityksen kulusta pitemmän ajanjakson aikana kävisi mahdolliseksi; että rahatoimisto olisi velvoitettava laatimaan kertomus toiminnastaan kunakin vuonna; että revisiotoimiston vuosikertomus olisi julkaistava kunnalliskertomuksessa sekä että ne kaupungin toimielimet, joiden vuosikertomukset julkaistaan kunnalliskertomuksessa tai terveyden- ja sairaanhoito nimisessä julkaisussa, olisi oikeutettava julkaisemaan kertomuksensa myös ruotsinkielellä. Kaupunginhallitus päätti toukokuun 9 p:nä asiaa esiteltäessä antaa asianomaisille ohjeet niiden toimintakertomusten laatimisesta, pääasiallisesti seuraten tilastotoimiston lausunnossa esitettyjä suuntaviivoja.

Liikennelaitoksen tultua kunnallistetuksi tilastotoimisto huomautti sille lähetetyssä kirjelmässään, että valtuuston v. 1916 tekemän päätöksen mukaan sen tulisi vastedes julkaista vuosikertomuksensa kunnalliskertomuksessa ja että se voisi omia tarpeitaan varten saada eripainoksia tästä. Liikennelaitoksen lautakunnan sittemmin ehdotettua, että laitos edelleen saisi julkaista vuosikertomuksensa erillisenä painotuotteena sekä suomen- että ruotsinkielellä kaupunginhallitus tilastotoimiston ehdotuksen mukaisesti päätti, että kertomus oli painettava kunnalliskertomuksessa, mutta että laitos saisi ottaa siitä sekä suomen- että ruotsinkielisen eripainoksen.

Koska väestönsuojelulautakunta ei ollut ohjesääntönsä mukaisesti laatinut vuosikertomuksia v:lta 1941 eikä sitä seuraavilta vuosilta, tilastotoimisto kaupunginhallitukselle lähettämässään kirjelmässä huomautti tästä. Väestönsuojelulautakunta ilmoitti tällöin, että se oli ryhtynyt toimenpiteisiin v. 1941—44 koskevan yhtenäisen kertomuksen laatimiseksi.

Julkaisuvarasto siirrettiin kesällä kaupunginarkiston toimiston takana olleesta varastosuojasta toiseen paikkaan Sofiankadun 1:n piharakennuksen kellariin.

Menot ja tulot. Seuraava taulukko osoittaa missä määrin tilastotoimistolle myönnettyjä määrärahoja käytettiin:

Talousarvion momenttiniemi	Määrärahat talousarvion mukaan	Siirto- ja lisä- määrärahat	Yhteensä käytettävissä olevia varoja	Menot	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (—)
	Mk				
Sääntöpalkkaiset virat	1 063 276	1) 2 366 931	3 430 207	3 430 206	+ 1
Tilapäistä työvoimaa	445 180	2) 16 478	461 658	610 507	4) — 148 849
Vuokra	171 600	—	171 600	162 448	+ 9 152
Valaistus	12 000	—	12 000	4 836	+ 7 164
Siivoaminen	8 000	—	8 000	13 015	5) — 5 015
Painatus ja sidonta	1 500 000	3) 137 294	1 637 294	1 589 669	6) + 47 625
Tarverahat	67 000	—	67 000	98 891	4) — 31 891
Yhteensä	3 267 056	2 520 703	5 787 759	5 909 572	— 121 813

Talousarvioon sisältyvät määrärahat nousivat 3 267 056 mk:aan, johon on lisättävä edellisestä vuodesta siirtynyt painatus- ja sidontamäärärahan käyttämätön osa 137 293: 65 mk. Asianomaisilta tileiltä siirrettiin kaupunginhallituksen myöntämät erät sairausloma-ym. sijaisten palkkaamiseen sekä sääntöpalkkaisten viranhaltijain kalliinajanlisäyksiä varten yhteensä 2 383 408: 85 mk. Toimiston käytettävänä oli siis kaikkiaan 5 787 758: 50 mk. Menoja oli yhteensä 5 909 572: 15 mk; seuraavaan vuoteen siirrettiin töiden myöhästymisen johdosta painatusmäärärahan käyttämätön osa, 47 624: 55 mk. Koska hintojen ja palkkojen kohoamisen vuoksi tilapäisen työvoiman, siivoamisen ja tarverahojen määrärahat osoittautuivat riittämättömiksi, toimisto sai kaupunginvaltuustolta oikeuden ylittää niitä enintään 192 000 mk. Kirjojen mukaan ylitykset nousivat 185 755: 05 mk:aan. Kun toisilla tileillä syntyi säästöä, mm. vuokramenoissa, johtuen tämä arkistotilojen tilitysvuokran vähenemisestä niiden tultua luovutetuiksi kaupungin-arkistolle, ylittivät toimiston kokonaismenot 63 941: 40 mk:lla myönnetty määrärahat.

Toimiston tulot myydyistä julkaisuista olivat 41 782: 60 mk.

Talousarvioehdotus. V:n 1947 talousarvioehdotus päättyi 4 045 293 mk:aan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi sen kaupunginhallituksen ehdottamin 2 000 mk:n vähennyksin, joten sen loppusumma oli 4 043 293 mk; tähän ei kuitenkaan sisälly sääntöpalkkaisille viranhaltijoille suoritettavat kalliinajanlisäykset.

Lähetysten lukumäärä oli 3 493; niistä oli lähetettyjä kirjeitä 1 142 ja jaettuja julkaisuja 2 351. Vuoden aikana eräät ulkomaan kirjastot ja virastot, joiden kanssa ennen sotaa oli ollut julkaisujen vaihtoa, joka kuitenkin sodan aikana oli keskeytynyt, pyysivät että niille lähetettäisiin niiltä puuttuvat sodanaikaiset julkaisut. Toimisto lähetti tämän johdosta osittain suuriakin julkaisulähettyksiä mm. New York Public Library'lle, Washingtonissa sijaitsevalle Army Medical Library'lle sekä useille Tanskan, Norjan, Hollannin ja Sveitsin kunnallisille ja muille tilastovirastoille. Myös Tukholman kaupunginarkistolle lähetettiin täydellinen sarja Helsingin kunnalliskertomusta. Nämä lähetykset aiheuttivat toimistolle huomattavia rahti- ja postikuluja.

Kirjasto lisäantyi 524 numerolla. Tilastotoimisto sai tekemiensä pyyntöjen johdosta useilta tahoilta ulkomailta sodan aikana julkaistuja, mutta postiyhteyksien keskeyttymisen vuoksi saamatta jääneitä julkaisuja.

1) Siitä 2 284 757: 85 mk kalliinajanlisäysten suorittamiseen, 9 440 mk palkankorotuksiin, 69 365 mk viransijaisten ja 3 368 mk sairauslomasijaisten palkkaamiseen. — 2) Sairauslomasijaisten palkkaamiseen. — 3) Siirretty v:sta 1945. — 4) Kaupunginvaltuuston sallima ylitys. — 5) Sallittu ylitys 5 000 mk. 6) Siirrettiin v:een 1947.